

den Zondag, maar dat men op kantoor en fabriek er mee verlegen zal en er niet aan had. Men achtte, dat het Evangelie moest worden toegepast op heel het leven en op alle verhoudingen des levens, met inbegrip van het maatschappelijk en politiek leven. De kerk was wat de verbreiding van het Evangelie betrof, nog veel te exclusief, ze moest veel meer doen aan evangelisatiewerk en dan in agressieven zin. Straatprediking en Openluchtprediking moesten een grooter plaats innemen.

Deze antwoorden kwamen in van een „Bible Class” in Glasgow, van de United Free Church, naar ik vermoed, uit een milieu van jongelui, gerecruteerd voornamelijk uit de zaken-wereld en die der handwerkslieden, met een enkele student daaronder gemengd.

Ik ga niet op de paedagogische zijde van deze zaak in. Het laat ons iets zien van den geest in de Schotsche kerk.

* * *

De Schotsche kerk heeft in vele van de groote steden op het vasteland haar gemeente. En nu vragen de predikanten dier kerken met nadruk aan hun collega's in Engeland, dat deze toch den naam en het adres zenden van degenen, die het vasteland bezoeken, opdat zij die toeristen kunnen bijstaan, mocht hun hulp in eenige zaak worden verlangd. Zoo vroeg ook Ds Homan aan Prof. Lindeboom en mij, toen we hem in Ostende bezochten, de Nederlandsche badgasten op te wekken des Zondags bij hem te kerken. Wij doen dit dan ook met nadruk en met volle vrijmoedigheid en houden ons verzekerd, dat „onze menschen” nergens beter kunnen kerken dan bij deze afdeling van de Belgische Zendingskerk. Zij zijn aan zichzelf verplicht ook in den vreemde den rustdag te heiligen door op te gaan onder de prediking van 't Evangelie en zij moeten dezen steun en dit blijk van sympathie geven aan de genoemde afdeling in Ostende, die ons na staat.

Dr Harvey is een ultra-Unionist. Men kan weten, dat er in den laatsten tijd onder het Angelsaksische ras vooral in de Dominions een sterke drang was in de richting van de eenheidsbeweging. Zoo ook in Canada en daar wel zeer sterk. Echter twee honderd duizend presbyterianen in Canada weigeren te breken met de kerk hunner vaders door mee te gaan met de vereeniging van Presbyterianen met zoovele niet-Presbyterianen. Dr Harvey als vurig voorstander van deze eenheidsbeweging heeft zich scherp, onbehoorlijk en onverantwoordelijk scherp, uitgelaten over deze achterblijvers. Hun tegenstand wordt natuurlijk toegeschreven aan achterlijkheid, aan tegenzin tegen verandering en allerlei persoonlijke overwegingen. Met groote bescheidenheid en in zeer waardigen toon, die gunstig afsteekt bij wat Dr Harvey schreef, wijst de predikant van de Westmount, Presbyteriaansche Kerk, P. O. Canada op het feit, dat deze twee honderd duizend van de eene kust tot de andere zijn aangevangen nieuwe kerken etc. te bouwen, omdat zij het eene verloochening achten van het Presbyteriaansch beginsel opgesmolten te worden in de groote methodistische gemeenschap. Wel verzekert Dr Harvey, dat de Unionisten voor de achterblijvers bidden, maar tevens deelt hij mede, dat zij hem, Harvey, hebben uitgenoodigd als een „foi” tegen de Presbyterianen, die tegen de Unie zijn, om hun tegenstand te breken. De kerkeraad van Montreal merkt op, dat dit laatste de waarde van hun gebed te niet doet.

Een predikant in Nieuw-Zeeland bedankt een predikant te Leith, dat hij hem heeft medegedeeld, welke leden uit zijn gemeente waren vertrokken naar het Dominion, en voegt daaraan de mededeeling toe, dat dit de vijfde brief is van predikanten uit Engeland, die kennis gaven van vertrek van leden. Echter ongeveer elf duizend emigranten zijn gearriveerd! Men voelt hoe deze verwaarloozing de kerk op duizenden van leden komt te staan. Wij vernemen ook wel eens klachten over vertraging bij het attesteren, echter als secretaris voor de correspondentie met buitenlandse kerken weet ik door de vele brieven, die ik ter informatie ontvang, hoezeer onze predikanten en kerkeraaden zich in dezen dan onderscheiden van hun Engelsche collega's.

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

Een „Apostel-spel”.

„Den Gulden Winckel” vertelt van de opvoering van het „Apostelspel” van Max Mell, te Arnhem, voor den roomschen kinstkring „Opgang”. Albert Besnard schrijft er het een en ander over. Wat het algemeene betreft:

De katholieke toont in het verkeer met zijn heiligen een zekere gemeenzaamheid, en hij ziet er geen kwaad in zich over hun persoonlijkheid grappjes te veroorlooven, waarin een andersdenkende profanatie ziet.

Zij bezitten nog iets van den geest der Middeleeuwen die „aardsch en hemelsch” om het nauwst met

elkaar wisten te vermengen, zonder hunne argeloosheid daarbij te verliezen.

In Max Mell's spel komt dit sterk tot uiting.

Het spel geeft een opa met kleindochter; deze laatste is „geloovig”; en natuurlijk is ze „beziel” met geloof en, al weer even natuurlijk, is dat geloof „kinderlijk”; een geloof, „waarvoor niets te veel is en niets te zonderling, om het te aanvaarden”. Met Opa praat het meisje, dat natuurlijk „naieve” fantasieën heeft — want dat hoort zoo'n beetje bij het geloof, zooals deze menschen zich het denken — over haar droomerige fantasieën:

En met haar grootvader bespreekt zij een van die naieve fantasieën, waarmede de ziel zich gelukkig kan maken. Als de Apostelen nu eens kwamen, hoe zouden zij beiden die dan ontvangen, wat zouden zij hun voorzetten, welke ligging zouden zij hun bieden.

Het mirakel komt en komt niet. Twee heusche echte leeflijke boeven komen op; ze zijn niet mak, want ze waren van plan te plunderen en te moorden:

Niet zoodra zijn zij een oogenblik alleen of zij onthullen den toeschouwer hun kwade bedoelingen.

Met roof en moord zullen zij hun bezoek besluiten. De jongste stelt den anderen hoof voor, zich voor dokters uit te geven en hun namen te latiniseeren.

Magdalena hoort, als zij terugkomt, dus van hen, dat zij Petrus en Johannes heeten.

Als Johannes dan begrijpt, dat het meisje hen voor de beide Apostelen houdt, haalt hij zijn makker over met hem dit spel te spelen.

De dramatische spanning blijft van dit oogenblik af voortdurend krachtig.

Tegen de ongewapende zekerheid van het argeloze geloof staat de dreigende dierlijkheid van de beide mannen in scherp contrast.

Maar nu hij eenmaal in zijn rol is getreden dwingt Magdalena Johannes hoe langer hoe dieper in het spel door te dringen, ten spijt van Petrus, die met slecht verholten tegenzin aan al deze malligheden mede blijft doen.

Ik mag dien Petrus wel. Natuurlijk heet het kleindochtertje van opa Magdalena, en die naam heeft, al weer natuurlijk den onvriendelijken klank, waarmee men ten onrechte de gedachtenis van Maria Magdalena nog altijd vervolgt; het wil zooveel zeggen, als argeloze christelijkheid maar met een sensueel bijmaakje.

Dies komt de „spanning” nu wel vanzelf:

Rie Gillhuis toonde ons een Magdalena puur en zuiver en van een kinderlijke standvastige argeloosheid, onberoerd zelfs toen Petrus haar met den dood bedreigde.

Haar geloof bleef te sereen om de verwilderde passie te begrijpen van den misdadiger, die, toen hij zich bewogen voelde door haar vertrouwen, zijn misdad wilde volvoeren voor en alder de opkomende verteederen zijn arm zou verlammen.

Zij ziet in hem den driftigen, sanguinischen St. Petrus, rauw van uiterlijk, maar teeder van inborst, die zich ergert aan den onschuldigen twijfel, welken zij nu en dan durft uitspreken over de duistere passages van het heilige boek.

Dat is wel leuk, en tegelijk ietwat mal: in den hoof-Petrus ZIEN, wat Magdalena in dien sinjeur „ziet” en dan toch heel „argeloos” zijn, vanwege de geloovigheid, moet U weten...

Niettemin, argeloos blijft Magdalena van opa:

Een dreigend opgeheven mes in de hand van den Apostel lijkt haar niets abnormaals, het is voor hare argeloosheid niets anders dan een middel om haar geloof te beproeven.

Het zuiver genuanceerde spel van Jan van der Linden maakte het mogelijk, de illusie te handhaven dat de figuur, die voor den toeschouwer voortdurend de oude verwilderde bandiet is, voor het kind de onstuimige St. Petrus blijft.

Echter meer nog zorgde daarvoor Eduard Palmers, als de moordenaar, die uit sluwheid den geleidelijken weg heeft gekozen en dan langzamerhand in het heilige spel zó opgaat, dat hij de incarnatie zelve wordt van Johannes. De geleidelijke ontspanning van dit cynisme tot een oogenblik van superieure menscheit was diep ontroerend. Dit werd door Palmers gespeeld in een prachtige climax. Het kon zoo den toeschouwer niet in het minst meer verwonderen dat deze Johannes ten slotte de daad doet welke des heiligen is; de belooning van Magdalena, die voortaan den begeerden naam Maria zal mogen dragen.

De hooge zuiverheid van zijn spel bleek wel hieruit, dat niet viel aan te wijzen wanneer de overgang van misdadig nihilist tot heilig apostel plaats vond.

Ik hoop, dat we het allemaal nu best begrijpen: ontspanning van cynisme tot superieure menscheit. Dat is zoo'n echt recensentzinnetje, als je niet meer weet. Ik hoop ook, dat we niet argeloos genoeg zullen zijn, om ons te ergeren, zonder dan de argeloosheid weer zó sterk te willen weren, dat we persé zonden moeten weten, wat ons méér ergert: de dwaasheid of de slechtheid van zulk gedoe. Er zijn er, die erbij zitten te genieten:

Het katholieke publiek, dat aan een zekere gemeenzaamheid met zijn heiligen gewoon is, zag met opgewekt genoegen de eigenaardige verwikkelingen, welke de situatie mededeelt, aan, en stoorde er zich bij niet aan, dat 't rapalje met den naam Johannes in-

tigweg verklaarde, natuurlijk heel goed op de hoogte te zijn met het heilige boek, dat hij... immers zelf had geschreven.

Het lichte daar hartelijk om, maar raakte daarna ook geheel en al onder bekoring van de fijne symboliek, en het stuk maakte ten slotte een diepen en weldadigen indruk.

Maar dat genot lag niet zoozeer aan de katholieke als wel aan de al-te-menscheit van het publiek, geloof ik.

Maria-verheerlijking onder valsche vlag.

In het „Geref. Theol. Tijdschr.” geeft Prof. Greydanus een beoordeling van een werkje van Cor Meeren: De Voorbedding van Maria, uitgegeven te Den Bosch, 1926. De hoogleraar merkt op:

Dit is een geschriftje van het Geert-Groote-Genootschap, dat zijn Secretariaat heeft aan het Seminarie te Gulemborg. Op den omslag en op het titelblad staat: Protestantisch Vlugschrift. En binnen in het boekje heet het: „Wij Protestanten”, blz. 3, „... wij, als orthodoxen”, blz. 7, e.a. Het wil dus doorgaan voor een geschrift van Protestantischen kant. Maar wezenlijk is het een Roomsche geschrift, dat, onder deze valsche vlag varende, Maria-aanbidding propageert.

Dit gemis aan waarheid maakt onwaardig, gerecenseerd te worden.

De betoogtrant gaat op deze wijze: In Matth. 1:1 moet „Zoon van David” anders verstaan worden dan „Zoon van Abraham”. Dit laatste in eigenlijken zin, het eerste overdrachtelijk, Davidide, als uitdrukking van „Heeren wezen”, blz. 10. David was prototype van den Heere Christus, Abraham echter van Maria, blz. 11. Nu zou gezegd worden, wie Abraham zegende, enz., blz. 12, en werd Abraham toegelaten als voorbidder voor Sodom, blz. 14, enz.: dus... moet Maria door ons vereerd worden met aanroeping en gevraagd om hare voorbedding. Vanzelf vragen wij: Moeten wij dan ook Abraham aanroepen? En kan Maria ons wel hooren, maar Abraham niet? Jes. 63: 16. — De Heere is uit Maria geboren. Zij is dus middelares. — „Zij is en blijft het middel, waardoor wij Jezus bezitten”, blz. 17. Geldt dit echter ook niet ten deele van al haar voorouders? En moeten dezen daarom ook allen in soortgelijken zin als Maria als middelares aangeroepen worden en gevraagd om hunne voorbede?

Wel een merkwaardige poging, om Maria, of liever haar vereering, te importeeren onder deze vlag.

Dr Geelkerken te Bussum.

Dr Geelkerken heeft te Bussum gesproken. Hij deelt mee, dat de Asser Synode van hem een gekortwakte kraai had willen maken, maar in dat euvel pogen is zij gekortwikt, en nu kan men zien, hoe Dr Geelkerken zijn ongestoorde vlucht neemt over Bussums toevoederen. Ds C. Lindeboom vertelt er iets over in het „Noord-Holl. Kbl.”:

Aan de belofte in het begin, niet te zullen spreken over zichzelf, heeft hij zich niet gehouden: in beide bladen is een derde van het verslag aan het „persoonlijke” gewijd. Zoo lezen we o.m.: „Het conflict met mij vindt zijn oorzaak in domine's-jalozie in Amsterdam-Zuid... Het ging in Amsterdam-Zuid om een persoon dien men onschadelijk wilde maken”. „Wanneer hij de door de Synode hem voorgelegde verklaring maar geteekend had, ook zonder dat hij er iets van meende, zou alles in orde zijn geweest”. — Van het vermanend woord, dat tot hem gericht zou zijn, indien hij geteekend had, en waarvan de Synode hem afschreef zond, heette het: „Spr. zou zedelijk zijn vermoord geworden als een, die ethisch, onzedelijk en oncollegiaal was: men had dan van een dienaar des Woords een gekortwakte kraai gemaakt”.

Wat de uitspraak van de Synode betreft, verklaarde hij, dat die een „verlegenheids-uitspraak” was. „Men kon toch de Synode niet ontbinden en met lege handen thuis komen. Wat had men dan met vele Amsterdamsche predikanten moeten beginnen, die zoo te keer gingen?” Daarom werd „in Assen de slang tot een stok, evenals in Egypte de slang van Mozes een stok werd: des op was de kool niet waard; al wat er bij gepraat is, zijn praatjes voor de vaak”.

Dat zegt nota bene de man, die aan de classis Amsterdam schreef, dat het diepe problemen waren, die lagen tusschen hem en de classis.

Het moet toch wel een zwoele atmosfeer zijn, die iemand nadat ruim een jaar verlopen is, nog met deze onwaarheden laat optreden, als ware het nog in het vuur van het eerste debat.

Over den achtergrond van het conflict sprekende, zegt de spreker in Bussum:

„Men wil zich houden bij het oude. Het is dezelfde angst, dien ouden van dagen wel eens ondervonden bij het zien van den spoorrein. Bij gebrek aan een gezond, krachtig geestelijk leven, ziet men naar het kleine. Zoo heeft men meer perioden gehad. Als men de proporties uit het oog verliest, en niet meer leeft van uit het centrum, gaat men dienzelfden kant weer uit.”

Had Dr Geelkerken deze wijsheid maar bedacht, toen hij, voordat „Assen” zich nog aan een „kleinigheid” te buiten KON gaan, zelf het vaderland bijeenriep door brochure en krant en veel geschreef tot over een citatie toe; en dat allemaal over wat niet anderen, maar hemzelf een „kleinigheid” dunkt.

Een kerk, die achter wat anderen „klein” noemen, het groote zoekt, zulk een kerk zóek't tenminste nog naar het groote; zelfs al zou men anders denken dan zij; ook dan nog past deze erkenning. Maar wie zelf een heel nieuwe kerkformatie sticht en

met o
achtig
te bev
kerke
herke
bestaa
staan
soms
de ha
jaar?
een k
proble
verkla
noeme
Het
ook

„I
zou
heer

Inde

aan z

ontroer

ten no

Smelik

Over

*origine

kannen

gang v

nen de

Jijmeja

ting, d

aangezi

waarna

de opr

exegese

„rib”

teekend

de zon

ken be

Over

nij:

Ook

en blij

genen

de eer

ging

waaro

zou lij

Het

ver va

Tensl

verband

handlee

Ds Lin

Dit

later e

ter, ze

heeft,

en dar

daarm

houden

den z

de Ger

welk

ten”.

Ik de

nieuwen

volgen,

gedaan,

van de

Over

hoven, e

we niet

hebben v

pers ziel

of vrouw

zelden, d

scribente

rantje va

niet wa

het volk

dag.

We wi

uitlatinge

schrijft e

In de

hoven.

Terwij

slag van

in den s

viel teru

met mov

op dat

kamer w

Het is

arm en v

werd var

geleid, w

de begre

f 8000 in

na, had

dan 20.0

leid, tery

hand ten

zeggen n

had geac

laansche

achte de